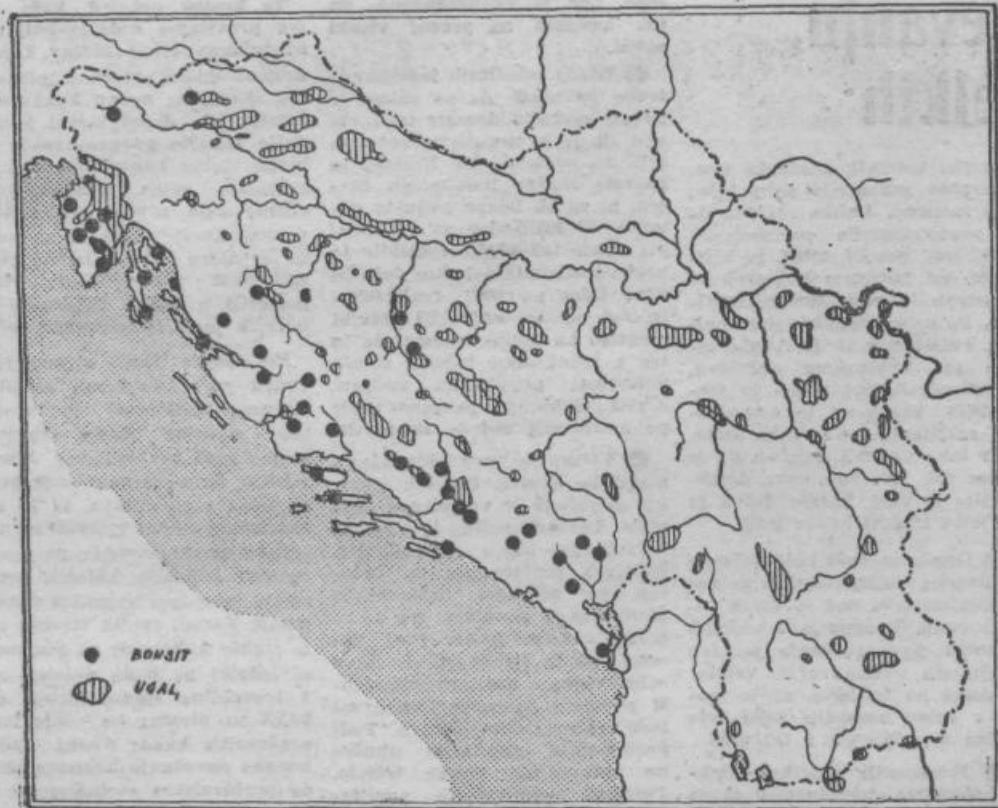

Ležišča premoga in boksita v Jugoslaviji, ki jih danes izkoriščamo. Industrijska proizvodnja aluminija je znašala l. 1954 687.000 ton.

Po rudnem bogstvu je Jugoslavija na enem izmed prvih mest v Evropi. Bogata po nahajališčih rud bakra, svinca, živega srebra, srebra, aluminija in cinka je Jugoslavija šele v povojnih letih začela v okviru splošne preobrazbe iz kmetijske v industrijsko državo posvečati več pozornosti svojim rudnim nahajališčem in njihovem intenzivnejšem izkoriščanju.

Ce primerjamo proizvodnjo v letu 1939 s proizvodnjo v letu 1955, vidimo, da je prišlo pri mnogih kovinah do večkratnega povečanja proizvodnje:

	1939	1955
Elektrolitski baker v tonah	12.463	24.837
Rafinirani svinec v tonah	10.651	75.612
Surovi cink in prah v tonah	4.918	13.767
Antimon v tonah	1.500	1.605
Aluminij v bloku in tonah	1.795	11.499
Živo srebro v tonah	378	503
Srebro v tonah	1.303	92.800
Bismut v tonah	—	104

Večkratno povečanje proizvodnje je rezultat naporov za boljše izkoriščanje naravnih bogastev. Po ležiščih boksita se uvršča naša država na eno izmed prvih

mest v Evropi, medtem ko proizvodnja aluminija zelo zaostaja za proizvodnjo v mnogih evropskih državah, katerih rezerve so znatno manjše kakor so na-

Aluminijski kombinat

MOŽNOSTI IN PERSPEKTIVE ALUMINIJSKE INDUSTRIJE

evropske države se zanimajo za finansiranje graditve nekaterih naših central, da bi kasneje, ko bodo dograjene, uvažale elektroenergijo iz Jugoslavije. So možnosti za zgraditev celih sistemov hidrocentral. Naj navedemo samo nekatere, ki so prav na področju nahajališč boksita. To so: Perućica II, Trebišnjica, Gračarovo, Dubrovnik, Rama, Sokolovac, Komernica, Gornje Polje, Tara — Morača in druge.

Po analizah posebne komisije zveznega izvršnega sveta je v Jugoslaviji pri sedanjih stopnjah raziskovanosti možno zgraditi več kombinatov s skupno zmogljivostjo 250.000 ton aluminija, kar

s Kidričevom in njegovim razširjenjem ter Šibenikom znaša nad 230.000 ton. S tako proizvodnjo bi Jugoslavija stopila v vrsto svetovno pomembnih proizvajalcev aluminija.

Kakor smo že poudarili, je na področju, kjer so največje jugoslovanske rezerve boksita, tudi možnost za zgraditev celega sistema hidrocentral. Graditev nekaterih teh central se je že začela, za posamezne pa so v teku raziskovalna dela. Z njihovim dograditvijo bomo dobili okrog 6 milijard kilovatih ur elektroenergije, ki bo popolnoma zadovoljila potrebe tako velikih aluminijevskih kombinatov.

V PRVIH PETIH LETIH

S sporazumom, ki ga je nedavno podpisala naša vlada z vladaama ZSSR in Nemške Demokratske Republike, se bomo lotili postopne graditve aluminijevske industrije. Po sporazumu je določena zgraditev aluminijevskega kombinata z zmogljivostjo 100.000 ton. V prvih 5 letih bomo zgradili samo del kombinata z zmogljivostjo 50 tisoč ton. Po sporazumu z vlada-

ma ZSSR in Nemške Demokratske Republike, se bomo lotili postopne graditve aluminijevske industrije. Po sporazumu je določena zgraditev aluminijevskega kombinata z zmogljivostjo 100.000 ton. V prvih 5 letih bomo zgradili samo del kombinata z zmogljivostjo 50 tisoč ton. Po sporazumu z vlada-

ma ZSSR in Nemške Demokratske Republike, se bomo lotili postopne graditve aluminijevske industrije. Po sporazumu je določena zgraditev aluminijevskega kombinata z zmogljivostjo 100.000 ton. V prvih 5 letih bomo zgradili samo del kombinata z zmogljivostjo 50 tisoč ton. Po sporazumu z vlada-

ma ZSSR in Nemške Demokratske Republike, se bomo lotili postopne graditve aluminijevske industrije. Po sporazumu je določena zgraditev aluminijevskega kombinata z zmogljivostjo 100.000 ton. V prvih 5 letih bomo zgradili samo del kombinata z zmogljivostjo 50 tisoč ton. Po sporazumu z vlada-

Kaj vse potrebuje tak kombinat

Za normalno delo tega kombinata 50.000 ton aluminija, katerega graditev se začneja, je potrebno:

električne energije	1.000.000.000 kilovatih ur
kalcinirane sode	15.000 ton
katalnihih blokov	3.000 ton
petrolejskega koksa	22.500 ton
smole	7.500 ton
kerolita in aluminijevskega fluorita	3.000 ton

Kalcinirano sodo izdelujemo danes v Lukavcu. Letos smo jo izdelali 39.000 ton, po razširitvi pa bo proizvodnja dosegla 82 tisoč ton. Današnja potrošnja kalcinirane sode v državi znaša 44.000 ton. Tako bo Lukavac

gnojil v Prahovu. Proizvodnja v Prahovu pa bo krila samo potrebe kombinata zmogljivosti 50.000 ton. Ko bodo zgrajene druge zmogljivosti, bo potrebno količine določene za njihovo normalno proizvodnjo uvažati.

Crna gora ima obilo ležišč boksita. Boksit bo prevvažali do kombinata s tovornjaki in železnico. Povprečna oddaljenost rudnikov od kombinata znaša 32 km.

dama ZSSR in Vzhodne Nemčije se bo že v prvem tromesečju leta 1962 začelo redno odplačevanje posojila, ki znaša 175 milijonov dolarjev z dvodstotnimi obrestmi na leto. Posojilo bomo odplačevali z dobavami aluminija.

Taka prizadevanja naše države so vzbudila zanimanje za finansiranje novih zmogljivosti

rali v samem rudniku in ga transportirali po plinovodu do Titograda. V sami Plevliji bodo zgradili naprave za gazifikacijo. Industrijske rezerve tega rudnika so zelo velike in znašajo 144,6 milijona ton, kar omogoča proizvodnjo 2 milijonov ton na leto v razdobju 70 let. Za zmogljivost 50.000 ton, ki jo bodo zgradili v Titogradu, je

kril potrošnja novega kombinata nekaj sode pa bo lahko tudi izvažal.

Katodne bloke lahko izdelujemo z razširitvijo tovarne elektrod in ferolegur v Šibeniku.

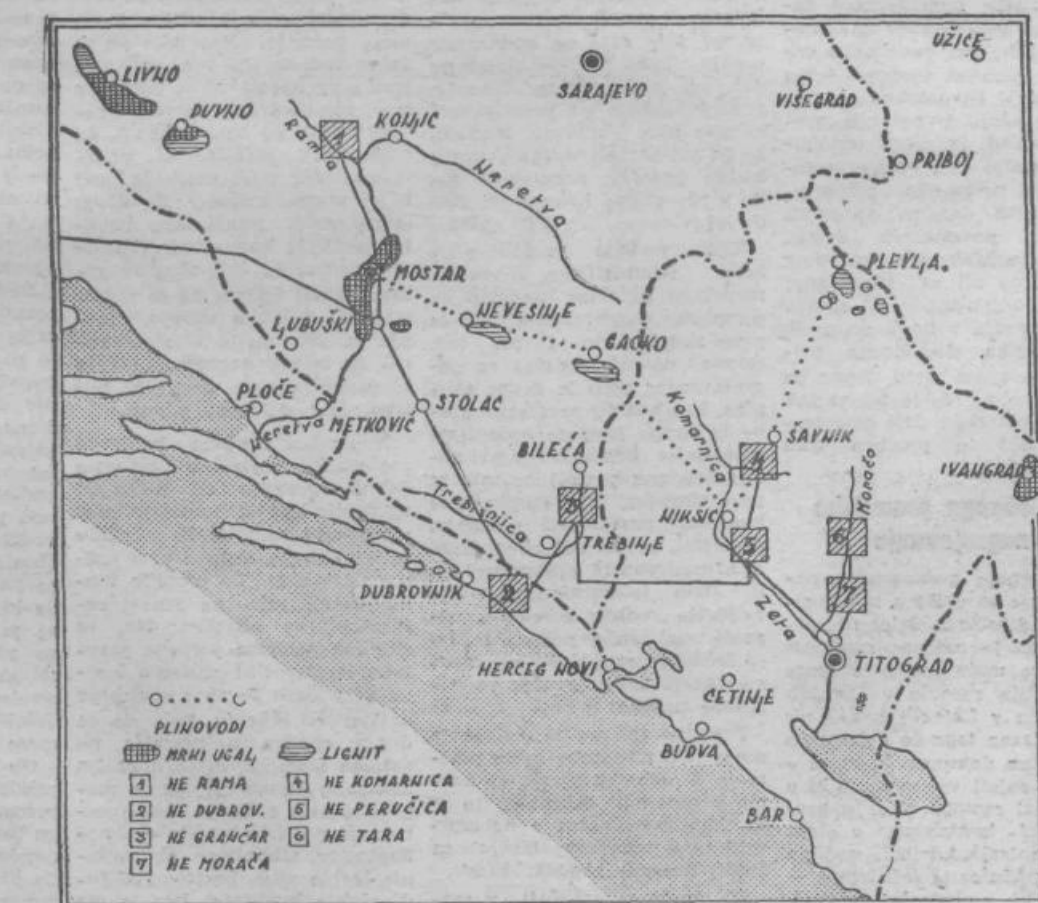
Petrolejski koksi in smole bomo uvažali, medtem ko bodo keroliti in aluminijevski fluoriti proizvajali v tovarni umetnih

preobrazbo za vse to področje. Zgraditev aluminijevske industrije bo večkratno vplivala na vse gospodarsko življenje. Zgradili bodo vrsto električnih central in proizvodnja električne energije bo podvojena. V bližini boksitnih področij se bodo razvili premogovniki, povečale se bodo tudi zmogljivosti kemične industrije, razširile posamezne komunikacije, zgrajena bodo nova stanovanja in drugi objekti družbenega standarda.

Po drugi strani bo aluminij vplival na nadaljnji razvoj proizvodnje v tistih industrijskih panogah, ki ga trošijo, posebno v strojegradnji, v kovinsko predelovalni in elektroindustriji. Čedalje bolj bomo aluminij uporabljali v gradbeništvu, kjer bo zamenjal les, železo in nekatere druge materiale. Tako gradnja tega kombinata povzroča preusmeritev celega niza predelovalnih podjetij k večji uporabi aluminija.

Nujno je, da se čimprej lotimo reševanja vprašanja tako samih kadrov, njihovega usposabljanja za delo v kombinatu kakor tudi reševanja stanovanjskega vprašanja za vse tiste, ki bodo v njem delali. Za stanovanjsko graditev je določena vsota 4 milijard dinarjev. Stanovanja bodo začeli graditi že prihodnjo pomlad, hkrati z dograditvijo samega kombinata.

Tako bo Crna gora, ta naša najmanjša republika, doživela zelo pomembno preobrazbo, eno izmed najpomembnejših na gospodarskem področju.

Z gazifikacijo premoga v Plevliji bodo pridobivali gorivo za železarno v Nikšiću in za kombinat v Titogradu. Tudi bodoči kombinat v Mostaru se bo lahko oskrboval s tem plinom.

Ob pripombi v „Ekonomske politiki“ Plačni sistem in delovna produktivnost

»Ekonomska politika« je v 240. številki objavila članek »Plačni sistem«. V tem članku so bila zastavljena določena vprašanja, ki se tičejo našega prejšnjega uvodnika. To nas zavezuje, da damo vsaj določeno pojasnilo.

Predmet našega uvodnika so bila vprašanja delovne produktivnosti. V njem je bilo govora o nujnosti izkoristitja vseh možnosti, ki so v našem gospodarstvu, da bi hitreje povečali delovno produktivnost. Uvodnik je navajal konkretne čimilitelje in akcije, ki bi jih bilo treba vzporedno opravljati — tako v smeri izboljšanja plačnega sistema kakor tudi v smeri tehničnega izpopolnjevanja in znanstvenega razvoja proizvodnega procesa.

V uvodniku je bil poudarjen tudi pomen, ki ga pri tem ima plačni sistem. Ta pomen pa je bil zreduciran na dočeno mero. Plačni sistem je »velik... vendar ne edini čimilitelj delovne produktivnosti«. S tem v zvezi je bila poudarjena možnost nekega pojava. Ta je v enostranskem osvetljevanju problema delovne produktivnosti, če o tem problemu razpravljamo samo s stališča plačnega sistema ali njegovega izboljšanja.

K temu stališču so v »Ekonomske politiki« v rubriki »Pogledi in mišljenja« postavili pripombo. Po tem mišljenju to stališče nima nobenega pomena. Varok je v tem, da se vsi ekonomisti s tem strinjajo. »Če se pa v spodarskem področju,

načelu strinjamo s takim stališčem, dejansko ne vidimo vzroka, zakaj je bilo potrebno to stališče naglasiti. Kolikor nam je znano, ni ekonomista, ki bi bil mnenja, da je plačni sistem edini čimilitelj produktivnosti. (Tako v omenjenem članku). Potemtakem zakaj je bilo to potrebno? Tako je bilo v »Ekonomske politiki« postavljeno vprašanje.

Ali je to lahko vzrok, da bi o tej stvari ne smeli pisati? Vseeno je, da to »vz« ekonomisti sprejemajo. Kolikor kol je res, da znaša ekonomistom, je »Naša skupnost« dolžna, da o njej govori — popolnoma preprosto zato, ker ni namenjena ekonomistom, temveč predvsem neposrednim proizvajalcem. Tudi ob tej priložnosti je mislila na »navadne« delovne ljudi, od katerih zavesti in neposredne aktivnosti je odvisno, kako bodo pokrenili vsi vzroki delovne produktivnosti. Če jim je pri tem vsaj nekoliko pomagala, je »Naša skupnost« koristno opravila svojo dolžnost.

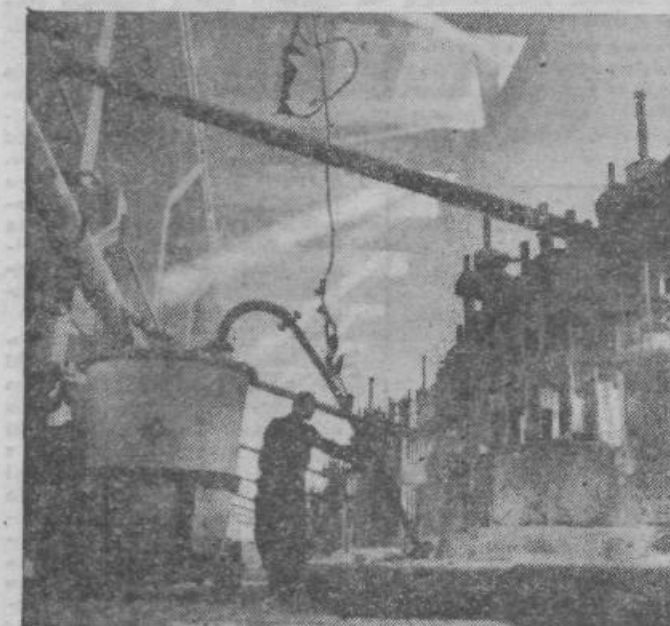
Toda pripomba v »Ekonomske politiki« ni samo formalni očitek. Zdi se nam, da pristopa k problemu produktivnosti dela z nasprotnega stališča. Pripomnila, da sedaj pri nas niso vprašanja čimilitelj delovne produktivnosti, temveč »zavora delovne produktivnosti«.

Zavora je »kompleks plač, plačni sistem, metode razdelitve plačnega sklada«. »To je osrednje vprašanje delovne produktivnosti pri nas... v plačnem sistemu se odraža moment stimulativnosti. Brez stimulativnosti... ne moremo pričakovati bistvenejših rezultatov delovne produktivnosti. Itd.

Po tem pojasnilu ima plačni sistem danes tak pomen, da nadkrijuje vse druge čimilitelje delovne produktivnosti. Vsi drugi so absolutno odvisni od nje kot primarnega. Zdi se nam, da se s tem napravlja vloga plačnega sistema za absolutno — kljub temu, da naš plačni sistem, posebno nivo plač, zahteva resne popravke. Tako postavljeno vprašanje vsekakor zožuje meje iniciative naših proizvajalcev. To iniciativo krši na ozke okvire stimulacije za višjo »mezzo«.

Nikakor ni mogoče zanikati, da je dohodek z delovnega mesta čimilitelj stimulacije tako za produktivnost kakor tudi za intenzivnost dela. V naših pogojih pa moramo upoštevati tudi druge stimulanse, tiste, ki izvirajo iz samega našega sistema družbenih odnosov. Položaj, ki ga ima naš delovni človek v upravljanju podjetja, nato v komunij in v družbi sploh, razširja svoj učinek tudi na odnos tega človeka do njegovega dela in delovnih pogojev. Nismo pravice, da

(Konec na 12. strani)

Pogled v notranjost enega izmed oddelkov tovarne aluminija v Kidričevem